

Innst. S. nr. 40

(2000-2001)

Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til at Norge deltar i den femte kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD)

St.prp. nr. 10 (2000-2001)

Til Stortinget

Sammendrag

Proposisjonen omhandler forhandlingene om den femte kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD). Størrelsen på påfyllingen og byrdefordeling mellom giverlandene er blitt fastsatt gjennom forhandlinger mellom medlemslandene og IFAD. For Norges del ble resultatet et bidrag på 145 185 200 kroner, som skal innbetales i løpet av årene 2000 til 2002. Det norske bidraget tilsvarer en andel på 3,99 pst. av det totale påfyllingsnivået på 460 mill. dollar. Tilskuddet til IFAD vil bli belastet programområde 03 Internasjonal bistand.

IFAD er FNs internasjonale fond for jordbruksutvikling. Fondet tilbyr lån på gunstige vilkår til tiltak for å øke matproduksjonen i de fattigste utviklingslandene som har matvareunderskudd, og til tiltak for å bedre ernæringsnivået og levevilkårene for de fattigste befolkningslagene i disse landene. Fondet har vært i virksomhet siden begynnelsen av 1978.

IFAD har 161 medlemsland. IFADs medlemsland er inndelt i tre kategorier eller listegrupper: Liste A (de rikeste medlemslandene, OECD-land), liste B (oljeproduserende utviklingsland, OPEC-land) og liste C (de fattigste medlemslandene, låntagerland).

Fondet ble opprettet med en utlånskapital på 1 000 mill. dollar, og har senere vært gjenstand for fire kapitalpåfyllinger. Den siste kapitalpåfyllingen, IFAD IV, fant sted i 1997. IFAD har totalt blitt tilført over 3 556 mill. dollar fra medlemslandene.

IFAD opererer med tre former for utlån: a) utlån på særdeles gunstige vilkår. Disse lånene er rentefrie, men har et administrasjonsgebyr på 0,75 pst. og tilbakebetales over 40 år, b) utlån som har en variabel rente tilsvarende 50 pst. av renten på Verdensbankens lån og som tilbakebetales over 20 år, og c) utlån på ordinære vilkår som har en variabel rente tilsvarende renten på Verdensbankens lån og som tilbakebetales over 15 til

18 år. Betingelsene for det enkelte lån fastsettes i forhold til låntagerlandets brutto nasjonalinntekt og kredittverdighet. I 1999 utgjorde utlån på særdeles gunstige vilkår 84,6 pst. av totalt utlånsvolum.

Historisk sett har i overkant av en tredjedel av IFADs regulære midler gått til Afrika sør for Sahara. En tredjedel av midlene har vært brukt i Asia, mens resten har vært tilnærmet likt fordelt mellom Latin-Amerika og Midtøsten/Nord-Afrika. Årlig antall nye prosjekter ligger på omlag 30.

Det har siden starten vært forutsatt at IFAD i hovedsak skulle basere sin virksomhet på nært faglig samarbeid med andre institusjoner. De fleste prosjekter som IFAD deltar i, er derfor ikke fullfinansiert av IFAD, men samfinansieres av ulike bilaterale og multilaterale givere.

IFADs hovedformål er fattigdomsreduksjon og jordbruksutvikling for å løse underliggende problemer som fører til manglende matvaresikkerhet på husholdningsnivå. IFAD fokuserer på den fattigste delen av befolkningen på landsbygda, først og fremst de som ikke selv eier jord, småbønder i marginale jordbruksområder, fiskesamfunn, urbefolkning og nomadegrupper som er blitt fortrent fra sine opprinnelige områder. Låneprosjektene forsøker å legge forholdene til rette slik at motakerne selv kan være aktivt med i utviklingsprosessen. Man legger vekt på å styrke kvinnenens økonomiske deltakelse. Spesielt ivaretas behovene til fattige kvinner på landsbygda. De utgjør ofte den største delen av familiens arbeidskraft samtidig som de er ansvarlig for husholdningens matvaresikkerhet.

Forhandlingene om den femte kapitalpåfyllingen ble innledet i februar 1999 og avsluttet i juni 2000. Det forelå tre forskjellige alternative målsettinger som utgangspunkt for forhandlingene: 1) en økning av IFADs årlige utlånsnivå, 2) en opprettholdelse av det årlige utlånsnivået, og 3) en reduksjon i det årlige

utlånsnivået gjennom en overgang til en selvfinansieringsstrategi for virksomheten. Man samlet seg raskt om en påfylling som i det minste muliggjør en opprettholdelse av IFADs årlige utlånsnivå. Ulike beregninger konkluderte med at en opprettholdelse av aktivitetsnivået ville kreve en påfylling på opp mot 600 mill. dollar, og det ble oppnådd enighet om et måltall på 569 mill. dollar. Det endelige resultatet ble 460 mill. dollar. 360 mill. dollar vil komme fra liste A-landene, mens de resterende 100 mill. dollar fordeles mellom listegruppe B og C. Påfyllingsnivået og byrdefordelingen mellom de tre listegruppene er nærmest identisk med resultatet av den forrige kapitalpåfyllingen.

Selv om IFAD er en liten aktør på den internasjonale utviklingsarenaen, er fondet et viktig bidrag i kampen mot fattigdom. IFADs styrke ligger i fondets klare fattigdomsprofil og orienteringen mot grasrotnivået i samfunnet. IFAD tar ofte utgangspunkt i små banebrytende aktiviteter og pilotprosjekter. Etter hvert som prosjektene når sine mål, utvikles og utvides de gradvis, som regel i samarbeid med andre utviklingsinstitusjoner. En stor del av IFADs prosjekter samfinansieres med andre multilaterale eller bilaterale givere, hvilket innebærer at IFAD kan bidra med ekspertise og prioriteringer i prosjekter hvor andre givere bidrar med midler. En slik måte å organisere virksomheten på har vært avgjørende for at IFAD skal kunne oppnå en størst mulig utviklingseffekt. I tillegg til å spre kunnskap,

fremmes samarbeid mellom ulike aktører på giversiden.

IFADs mandat samsvarer godt med sentrale mål i norsk utviklingshjelp. Fondets klare fokus på fattigdomsreduksjon, en helhetlig tilnærming som grunnlag for en bærekraftig landsbygdd utvikling og en anerkjennelse av kvinnenes betydning for å oppnå varige resultater, gjør at institusjonen er spesielt interessant som kanal for norske tilskudd.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader til proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet går imot at Norge deltar i den femte kapitalpåfyllingen i IFAD.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i at Norge deltar i den femte kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD) for årene 2000-2002 med til sammen 145 185 200 kroner.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 22. november 2000

Einar Steensnæs
leder

Siri Frost Sterri
ordfører

Haakon Blankenborg
sekretær